НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № 52-654-04-155
Дата: 18 / 09 / 2026 г.

52-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Г-ЖА МИХАЕЛА ДОЦОВА

15 08

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ПО
ВЪТРЕШНА СИГУРНОСТ И
ОБЩЕСТВЕН РЕД
Г-Н ПЕТЪР ТОДОРОВ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 79, ал. 1 от ПОДНС внасяме предложение по приетия на първо гласуване Законопроект за изменение и допълнение на Закона за чужденците в Република България, № 52-602-01-29, внесен от Министерски съвет на 28 юли 2026 г., както следва:

В Преходни и заключителни разпоредби се създава нов § 39:

§ 39. В Закона за омбудсмана (Обн. ДВ. бр.48 от 2003г., изм. ДВ. бр.30 и 68 от 2006г., бр.42 от 2009г., бр.97 от 2010г., бр.29 от 2012г., бр.15 от 2013г., бр.7 от 2018г., бр.20 от 2018г., бр.11 от 2023г., бр.84 от 2023г. и бр.29 от 2024г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 6, ал. 2 след думите „местата по чл. 28а" се добавя „и 28е", а в края на изречението се добавя „и глава четвърта „б".

2. В чл. 18а, ал. 1 след думата „прозрачност" се поставя запетая и се добавя „безпристрастност".

3. В чл. 19 се правят следните изменения и допълнения:

а) В ал. 1 се създава т. 15:

„15. насърчава правата на човека и основните свободи чрез обучителни програми и изследвания."

б) Създава се нова ал. 3:

„(3) Омбудсманът изпълнява и функциите на национален механизъм за наблюдение за спазване на основните права в процедурите за скрининг на граждани на трети държави и при разглеждане на молби за убежище в процедури на границата, в съответствие с чл.10 от Регламент (ЕС) 2024/1356 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за въвеждане на скрининг на граждани на трети държави на външните граници и за изменение

на регламенти (ЕО) № 767/2008, (ЕС) 2017/2226, (ЕС) 2018/1240 и (ЕС) 2019/817 и чл. 43(4) от Регламент (ЕС) 2024/1348 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за установяване на обща процедура за международна закрила в Съюза и за отмяна на Директива 2013/32/ЕС.“

в) Досегашните ал. 4 и 5 стават ал. 6 и 7.

4. Създава се Глава четвърта „б“ с чл. 28е до чл. 28и:

„Глава четвърта "б" НАЦИОНАЛЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ ЗА СПАЗВАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА В ПРОЦЕДУРИТЕ ЗА СКРИНИНГ И ПРИ РАЗГЛЕЖДАНЕ НА МОЛБИ ЗА УБЕЖИЩЕ В ПРОЦЕДУРИ НА ГРАНИЦАТА

Чл. 28е. (1) Омбудсманът упражнява правомощията си на Национален механизъм за наблюдение за спазване на основните права в процедурите за скрининг на граждани на трети държави на външните граници и на територията на Република България и процедурата на границата за предоставяне на убежище, включително по време на извънредни ситуации и в ситуации на криза и непреодолима сила, с цел да гарантира, че са спазени основните права на човека, произтичащи от правото на Европейския съюз и на международното право, включително Хартата на основните права на Европейския съюз, и по-специално по отношение на достъпа до процедурата за предоставяне на убежище, принципа на забрана за връщане, висшия интерес на детето, правилата относно задържането по време на скрининга, достойно отношение, условия за настаняване, храна, облекло, временен подслон, здравни грижи и специални мерки по отношение на уязвимите лица. Националният механизъм за наблюдение обхваща и всички административни процедури по отношение на лицата, които са обект на скрининг на границите или на територията на страната.

(2) За изпълнение на правомощията си по ал. 1 омбудсманът извършва периодични и внезапни проверки на място въз основа на оценка на риска за основните права или на сигнали за нарушения.

(3) За изпълнение на правомощията си по ал. 1 омбудсманът има правата по чл. 28а, ал. 2 по отношение на всички лица, дейности и места в обхвата на Националния механизъм за наблюдение, включително право на достъп до документи, досиета, регистри и електронни системи, както и до медицински досиета, при спазване на законоустановените правила за работа с лични данни и класифицирана информация. Достъпът до медицински досиета се осъществява от квалифициран медицински персонал.

(4) В случаите по ал. 2 служителите и длъжностните лица са длъжни да оказват съдействие и да предоставят необходимата информация на омбудсмана.

(5) Лица, обект на процедури по скрининг или гранични процедури за убежище, както и техни представители, неправителствени организации или международни организации, могат да подават сигнали и жалби до омбудсмана във връзка с нарушения на основни права.

(6) Омбудсманът е длъжен да разгледа сигнала или жалбата по общия ред за разглеждане и да уведоми подателя за предприетите действия.

Чл. 28ж. По отношение на Националния механизъм за наблюдение по чл. 28е, ал. 1 се прилагат правилата по чл. 28б.

Чл. 28з. (1) Омбудсманът като Национален механизъм за наблюдение, може със заповед да делегира изцяло или частично правомощията си по чл. 28е на служители от неговата администрация.

(2) Омбудсманът се уведомява при изготвяне на проекти на нормативни актове, които засягат неговите правомощия като Национален механизъм за наблюдение.

(3) След извършване на периодична или внезапна проверка омбудсманът като Национален механизъм за наблюдение изготвя доклад, който може да съдържа препоръки и предложения с цел подобряване на условията в местата по чл. 28е и отношението към лицата, настанени там.

(4) Докладът по ал. 3 се предоставя на съответния компетентен орган, който в едномесечен срок е длъжен да уведоми омбудсмана за предприетите действия по изпълнение на препоръките.

(5) Омбудсманът като Национален механизъм за наблюдение публикува и ежегоден доклад, свързан с упражняването на правомощията му по чл. 28е. Докладът се предоставя на Народното събрание, Министерския съвет и Европейската комисия и съдържа констатации, препоръки и анализи.

Чл. 28и. (1) Омбудсманът като Национален механизъм за наблюдение осъществява сътрудничество със съответните органи и агенции на Европейския съюз и с национални и международни сдружения и организации, създадени с цел за защита правата на човека и основните свободи.

(2) Служителите в администрацията на омбудсмана, които изпълняват функции от Националния механизъм за наблюдение имат право на необходимото основно обучение по Европейската учебна програма в областта на убежището, свързана с условията за приемане, както и инструмента за идентифициране на кандидати със специални потребности за приемане, разработен от Агенцията в областта на убежището, включително на обучение по европейски програми, свързано с граничния контрол, управлението на границите и връщането на незаконно пребиваващи чужденци в държавата на произход или за транзит към трета страна.

(3) За изпълнение на функциите на Националния механизъм за наблюдение омбудсманът получава необходимите средства и персонал, както и средства за писмени и устни преводачи и обучение.“

ВНОСИТЕЛИ:

Петър Тодоров -
Даниела Петкиева
Емил Денков -
Цветомир Цветков
Красимир Иванов
Светлана Кирилова
Тодор Барболов
Димитър Бат

МОТИВИ:

С предложението се осигурява изпълнението изискванията, произтичащи от Регламент (ЕС) 2024/1356 на Европейския Парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за въвеждане на скрининг на граждани на трети държави на външните граници и за изменение на регламенти (ЕО) № 767/2008, (ЕС) 2017/2226, (ЕС) 2018/1240 и (ЕС) 2019/817.

На 11 юни 2024 г. е приет Пакта за миграцията и убежището – система от нови правила за управление на миграцията и създаване на обща система за убежище в Европейския съюз.

Новата правна регламентация се основава на предишни предложения за реформи в областта на миграцията, изменят действащите правила, като предлагат всеобхватен подход, насочен към укрепване и интегриране на основните политики на Европейския съюз в областта на миграцията, убежището, управлението на границите и интеграцията. Правилата са предназначени за управление и нормализиране на миграцията в дългосрочен план, като осигуряват на държавите от Европейския съюз гъвкавост за справяне с конкретните предизвикателства, пред които са изправени, и необходимите гаранции за защита на хората в нужда.

Съществен елемент на Пакта е Регламент (ЕС) 2024/1356 на Европейския Парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за въвеждане на скрининг на граждани на трети държави на външните граници и за изменение на регламенти (ЕО) № 767/2008, (ЕС) 2017/2226, (ЕС) 2018/1240 и (ЕС) 2019/817 (Регламент за скрининг). Процедурата по скрининг е задължителна първа стъпка съгласно новия Пакт за миграция и убежище на ЕС, която се прилага за всички граждани на трети държави, пресичащи външните граници без разрешение. Нейната основна цел е бързото идентифициране на лицата и насочването им към правилната следваща процедура – за международна закрила (убежище) или за връщане.

В Член 10 от Регламента за скрининг е въведено задължеине по време на скрининга всяка държава членка да предвиди механизъм за наблюдение за спазване на основните права, както и подходящи гаранции за неговата независимост, за да се гарантира спазването на правото на ЕС и на международното право, включително на Хартата на основните права на ЕС.

ВНОСИТЕЛИ:

Петър Георгиев
Даниела Георгиева
Емил Денков
Цветомир Цветков
Красимир Иванов
Светлина Пилкова
Тодор Тодоров
Атанас Банев